

KINNITATUD
Keskkonnaameti peadirektori
asetäitja
22.03.2024
korraldusega nr 1-3/24/107

Oodsipalo loodusala (*Oodsipalo metsise püsielupaiga*) kaitsekorralduskava

SISUKORD

1. ALA ISELOOMUSTUS.....	4
1.2. Uuritus.....	4
1.2.1. Läbiviidud inventuurid.....	4
1.2.2. Inventuuride ja uuringute vajadus.....	4
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	5
3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED	7
3.1. Külastuskorraldus	8
KASUTATUD ALLIKAD.....	9

Kasutatud lühendid

KE – kaitse-eeskiri

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KeA – Keskkonnaamet

KKK – kaitsekorralduskava

LKS - looduskaitseeadus

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LiD – linnudirektiiv (sätestab liikmesriikide õigused ja kohustused loodusliku linnustiku kaitseks ja kasutamiseks)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

SDF – Natura standardandmebaas

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

Seisundi parendamine – arvestatava esinduslikkusega (C) elupaikade seisundi parendamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmise jms)

1. ALA ISELOOMUSTUS

Oodsipalo loodusala on moodustatud väärtuslike metsakoosluste kaitseks ning nende soodne seisund tagatakse läbi loodusliku arengu. Mitmekesine metsamaastik sobib hästi kaitsealusele metsisele. Kaitsekorralduslikult on vajalik selgitada, kas alal paiknevad kuivenduskraavid omavad olulist negatiivset mõju.

Kaitstava ala nimi	Oodsipalo metsise püsielupaik (KLO3000044)
Loodusala nimi	Oodsipalo loodusala (EE0080274)
Pindala	335 ha
Asukoht ja piirid	Põlva maakond, Räpina vald, Nohipalo küla ning Võru maakond, Võru vald, Kamnitsa ja Kõivsaare küla https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8953450
Kaitsekord	„Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” https://www.riigiteataja.ee/akt/13299602?leiaKehtiv
Koostaja nimi	Kadri Kasuk
Koostamise aasta	2024
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Kaitsekorralduskava (lühidalt *KKK*) annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitseeesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele. Oodsipalo loodusala *KKK* on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

1.2. Uuritus

1.2.1. Läbiviidud inventuurid

Elupaiku on 2008. aastal inventeerinud Toomas Hirse. Inventuuri andmetel leiduvad alal rahvusvahelise tähtsusega elupaigatüübid: siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning vanad loodusmetsad (9010*).

Metsise mängude seire toimus viimati 2018. aastal, loendati 5 kukega mäng.

Tabelis 2 toodud eesmärkide seisundid on määratud siin nimetatud inventuuri andmete põhjal.

1.2.2. Inventuuride ja uuringute vajadus

Metsaelupaikade andmestik vajab uuendamist. Jätkata metsise mängude seirega.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

Tabelis 2 määratakse Oodsipalo loodusala kaitse-eesmärgid, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist ohustavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused. Metsise mõjutegurid ja vajalikud meetmed on võetud „Metsise kaitse tegevuskava“ 2023. a eelnõust.

Tabel 2. Oodsipalo loodusala kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste koondtabel.

Kaitseväärtus ¹	Seisund ² (pindala/ esinduslikkus)	Kaitse-eesmärk ³	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁴	Märkused	Panus üld- pindalasse / SDFi ⁵ (%)
2.1. Elustik							
Metsis (<i>Tetrao urogallus</i>) LKS – II, KE – jah, LoA – ei, LiD – II	5 kukke (2018.a.)	Metsisele sobilikku elupaika on 335 ha.	Kuivendamine	Kraavide mõju uuringu tellimine, vajadusel kraavide likvideerimine. Elupaika kahjustavate tööde vältimine – vajadusel viia läbi Natura hindamine.	Heas seisus elupaika on 335 ha.	Mänguala, mida linnud kasutavad, jääb suures osas püsielupaigast välja.	
2.2. Kooslused							

¹ 1) LKS – kaitsekategooria looduskaitse seaduse alusel
KE – jah – püsielupaiga kaitse-eesmärgiks olemine
LoD – loodusdirektiivi lisa number
LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks olemine

² Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne

³ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

⁴ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

⁵ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>)

Kaitseväärtus ¹	Seisund ² (pindala/ esinduslikkus)	Kaitse-eesmärk ³	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁴	Märkused	Panus üld- pindalasse / SDFi ⁵ (%)
Vanad loodumetsad (9010*) KE – ei, LoD – I, LoA – jah	13,6 ha/B (2008.a) 2,4 ha/C ha (2008.a) 1,2 ha esinduslikkus teadmata	Elupaigatüübi säilitamine 13,6 ha. Elupaigatüübi seisundi parendamine 2,4 ha ulatuses. Andmete värskendamine 17,2 ha.	Elupaigatüüp ei ole siseriiklik kaitse-eesmärk.	Elupaigatüüp võetakse siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. Elupaikade kordusinventuur 17,2 ha.	Heas seisus elupaiku on säilinud vähemalt 16 ha. Elupaigatüüp on siseriiklik kaitse-eesmärk.	Elupaigatüübi andmed vajavad uuendamist, vähemalt 17,2 ha ulatuses.	0,02
Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) KE – ei, LoD – I, LoA – jah	5,5 ha/B (2008.a) Mudeli järgi kaardistamata ca 14 ha elupaika.	Elupaigatüübi säilitamine 5,5 ha ulatuses. Andmete täpsustamine 19,5 ha ulatuses.	Elupaigatüüp ei ole siseriiklik kaitse-eesmärk. Kuivendamine	Elupaigatüüp määrata siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. Kraavide mõju uuringu tellimine, vajadusel kraavide likvideerimine. Elupaika kahjustavate tööde vältimine – vajadusel viia läbi Natura hindamine.	Heas seisus elupaiku on säilinud vähemalt 5,5 ha ulatuses. 19,5 ha ulatuses on andmed täpsustatud. Kuivendamise mõju ei ole oluline. Elupaigatüüp on siseriiklik kaitse-eesmärk.	Elupaigatüübi andmed vajavad uuendamist, vähemalt 19,5 ha ulatuses.	0,01

3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Tabelisse 3 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks lähema 10 aasta jooksul. Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 3. Vajalikud tegevused aastaks 2034

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1.	Metsise seire		Seire	KeA /KAUR	II	2025
2.	Metsaelupaikade inventuur	40 ha	Inventuur	KeA	I	2028
3.	Kraavide mõju uuring		Uuring	KeA	II	2028
Hooldus, taastamine ja ohjamine						
4.	Elupaigatüübi seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	2,4 ha	Koosluse taastamistöö	KeA	I	2050 ⁶
Kavad, eeskirjad						
5.	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	2034
6.	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	2034
7.	Kaitse-eeskirja muutmine		Eeskiri	KeA	I	2026

⁶ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

3.1. Külastuskorraldus

Oodsipalo metsise püsielupaigas ei toimu aktiivset külastust. Püsielupaiga sihtkaitsevööndis on keelatud viibida 1. veebruarist kuni 30. juunini. Kuna külastuste arv on juhuslik ning alal puuduvad matkarajad ja vaatamisväärsused, siis pole vajalik meetmeid rakendada.

KASUTATUD ALLIKAD

EELIS, Eesti looduse infosüsteem. 18.03.2024

Keskkonnaportaal, <https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8953450> 18.03.2024

Keskkonnaamet. Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava (eelnõu 2023).

Riigi Teataja. Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine, <https://www.riigiteataja.ee/akt/118022023002?leiaKehtiv> 15.03.2024